

LIBRIS

We know
books

ERIN LITTEKEN

Secretul jurnalului de la Kiev

Traducere și note de
CARMEN SCARLET

 UNIVERS

CASSIE

Wisconsin, mai 2004

Lui Cassie îi tresăreau mușchii feței a împotrivire, dar se sili să afișeze un zâmbet larg și forțat când fiica ei intră în bucătărie. Spera că dacă va zâmbi destul de mult, destul de convingător, Birdie va reacționa, dar fetița îi răspunse cu o privire fixă și inexpressivă.

Cassie abia se abținu să nu se dea cu capul de perete.

Ochii mari și albaștri ai lui Birdie contrastau izbitor cu părul negru și încălțit. Pijamaua roz cu prințese pe care și-o dorise atât de mult de ziua ei la patru ani îi ajungea acum până la jumătatea gambelor și antebrațelor. Intrase la apă. Sau crescuse ea. Poate și una, și alta. Cassie nu părea a fi în stare să observe asemenea lucruri în ultima vreme.

Harvey se tolăni la picioarele lui Birdie, iar coada i se lovea de podea în timp ce blana lui maronie și mițoasă îi încălzea fetiței gleznelor dezgolite. *Câinele are mai multă grijă de Birdie decât mine.*

Cassie își frecă fața cu mâinile și-și relua obiceiul de a pălăvrăgi fără rost. Nu suporta liniștea. Îi dădea prea mult timp să-și amintească.

– Bună dimineața! Ai dormit bine? Ce vrei la micul-dejun? Am ovăz lăsat la înmuiat peste noapte, ouă, sau pot să-ți fac niște quinoa cu fructe și miere dacă vrei.

Cassie avea lipsuri ca părinte în multe privințe, dar nimeni nu putea spune că n-o hrănește bine pe Birdie. Avea cămara doldora de gustări organice cumpărate vrac, iar în fructiera de pe dulap se găseau mereu mai multe sortimente. Lui Cassie nu-i păsa dacă sare peste cină sau mănâncă biscuiți sărați la micul-dejun, dar era hotărâtă să se asigure că Birdie primește alimentația de care avea nevoie, chiar dacă nu-i mai veneau hainele sau nu avea să mai vorbească niciodată.

Birdie arătă spre cartonul de ouă pe care-l scosese Cassie din frigider și spre tigaia din suportul de vase de pe chiuvetă. Cassie le luă pe amândouă și le duse la aragaz în timp ce Birdie scoase o spatulă și farfuria cu unt.

– Un ou sau două azi? întrebă Cassie.

Făcea asta mereu, încercând s-o păcălească pe Birdie să răspundă fără să-și dea seama. Nu funcționa niciodată. Birdie nu mai vorbea de paisprezece luni, o săptămână și trei zile. Nu exista niciun motiv ca astăzi să fie altfel.

Birdie deschise cartonul, luă câte un ou în fiecare mână și i le întinse lui Cassie.

– Bine. Două ouă să fie. Nu vrei să faci tu pâinea prăjită?

Birdie tipăi până la prăjitorul de pâine și puse înăuntru o felie de pâine din grâu încolțit.

Cassie aruncă o privire de jur împrejurul casei cât timp cele două ouă se prăjeau sfărâind în tigaie. Corespondența care se strânsese într-un teanc atât de înalt încât amenința să se răstoarne, ghemotoacele din păr de câine care creșteau într-un ritm alarmant adunate pe podea, în colțurile camerei, și un coș de gunoi care trebuia dus de mult nu zugrăveau

tocmai imaginea unui cămin fericit. Cu un an și jumătate în urmă, nici moartă n-ar fi stat într-o casă atât de neîngrijită.

Laptopul se ițea de sub un teanc de ziare. Cassie avu o strângere de inimă văzându-l atât de stingher, dar nu-și putuse aduna puterile să scrie nimic din noaptea aceea. Aruncă un prosop de bucătărie peste el ca să nu mai fie nevoită să se uite la încă un exemplu de eșec din partea ei, apoi scoase ouăle pe o farfurie din plastic roz și le așeză pe masă în fața lui Birdie. Pe când fetița ei se înfrupta, Cassie privea cum se scurg gălbenușurile în felia de pâine prăjită de Birdie și suspină. O nouă zi, întocmai ca ziua de ieri și cea de alaltăieri. Fără să meargă înainte, fără să se vindece, fără să-și continue viața. Trebuia să pună lucrurile în ordine, de dragul lui Birdie, dar n-avea nicio idee de unde să înceapă.

Se auzi soneria de la intrare și Cassie încremeni. Chiar și acum, după atâta timp, încă o îngrozea să audă soneria. Își adună pe lângă ea halatul de casă ponosit și-l legă strâns în timp ce se îndrepta spre ușă. Psihiatrul i-ar fi spus că folosește halatul ca pe un mecanism de apărare, căutând să se ferească de orice se afla la ușă și încerca să intre. Cassie ar fi spus că nu vrea să-i vadă musafirii pijamalele zdrențăroase. Poate că de aceea renunțase să mai meargă la psihiatrul acela.

Deschise ușa, iar mama ei, răvășită și palidă, reuși să schițeze un zâmbet pe jumătate, apoi își înăbuși un sughiț de plâns, se repezi în casă și o cuprinse pe Cassie în brațe.

– O, Cass! A trebuit să vin să-ți spun personal; n-am vrut să conduci după ce afli.

Cassie se crispă și se smulse din brațele mamei ei.

– Ce să-mi spui?

– N-a murit nimeni, zise ea. Nu-i nimic atât de grav.

– Mamă, ce tot spui acolo?

Cassie și-o imaginează pe bunica ei de nouăzeci și doi de ani cu fața zbârcită, botezată demult Bobby, când Cassie, pe atunci mică, măcelărise cuvântul ucrainean pentru bunică, *babusia*, și refuzase să folosească apelativul tradițional, *baba*.

– A avut un accident.

Cassie simți că-i stă inima în loc preț de-o clipă. Poate chiar două. Trase cu greu aer în piept și se strădui să nu se lase cuprinsă de panică, dar erau aceleași cuvinte pe care le auzise anul trecut, chiar înainte ca lumea ei să se năruie.

Cassie o lăasă pe mama ei s-o conducă până la un scaun de la masă. Anna se aplecă și o sărută pe Birdie pe creștet.

– Bună, draga mea.

Birdie îi zâmbi tăcută buniciei ei în timp ce-și înmuia pâinea prăjită în gălbenușul din farfurie.

– S-a întâmplat vineri, dar n-am vrut să te alarmez fără să aflui mai multe.

Anna se așeză lângă Birdie.

Cassie făcu socoteala în minte.

– Mamă, asta înseamnă acum două zile! Bobby a avut un accident acum două zile și tu n-ai putut să mă suni?

– Ți-am mai spus, trebuia să vorbesc cu tine în persoană. Când am aflat că nu e în pericol de moarte, am decis că ar fi mai bine să vin cu mașina încoace și să-ți zic. N-am putut să plec de lângă ea până azi.

– Spune-mi totul acum, îi ceru Cassie, cu vocea tremurândă.

Anna și îndreptă privirea către Birdie și-i cuprinsese umărul cu mâna.

– Birdie, buni și mami o să stea de vorbă. Nu vrei să te duci să te uiți la televizor?

Birdie își luă farfuria și o lăasă în chiuvetă, apoi trecu pe lângă teancurile de plicuri și de ziare în drum spre living. Când începu să se audă muzica de la desenele animate, Cassie se întoarse spre mama ei, nerăbdătoare.

– Săptămâna trecută, a plecat la plimbare, cum face ea, zise Anna. A mers mai departe decât merge de obicei și, nu știu dacă s-a dezorientat sau s-a întâmplat altceva, dar a lovit-o o mașină în timp ce traversa o stradă aglomerată.

Cassie aproape că sări de pe scaun.

– A lovit-o o mașină? Vorbești serios?

Anna ridică mâna.

– E-n regulă. Are o contuzie minoră și câteva copci. Niciun os rupt. E uimitor că a scăpat așa ușor.

– Unde e acum? A ajuns acasă?

– Nu, și de aceea am venit încoace. Ar trebui să se poată externa azi după-amiază, dar are nevoie să-i țină cineva companie. Cineva care să fie pur și simplu lângă ea și să-i dea o mână de ajutor.

Cassie dădu aprobator din cap.

– Vrei să vină aici? Să stea cu mine?

Anna aruncă o privire de jur împrejurul bucătăriei cu o expresie sceptică.

– Nu cred că acesta ar fi locul cel mai potrivit pentru ea. Nu are medicii în apropiere; nu e obișnuită cu nimic de aici. Uite ce e, mă gândesc că este o ocazie să faci tu o schimbare. Să pleci din orașul ăsta, să lași amintirile astea în urmă și să te întorci acasă.

Cassie râse și amărăciunea care răsună în întreaga încăpere o surprinse chiar și pe ea.

– Crezi că pot să-mi las, pur și simplu, amintirile în urmă? Crezi că pot să închid ușile aici și-o să fie ca și cum Henry n-ar fi existat niciodată?

– Nu, scumpo, sigur că nu asta am vrut să spun.

Anna îi cuprinse obrazul lui Cassie în palmă.

– Nu-l vei uita niciodată. Mă gândeam că poate e timpul s-o iei de la capăt, într-un loc nou, unde amintirile nu sunt atât de copleșitoare. Și pentru că Bobby n-ar trebui să stea singură, mi s-a părut ocazia perfectă să mergi și să stai tu cu ea o vreme. Pur și simplu încuie casa asta și pleacă.

– Să plec, pur și simplu? Din viața mea? Din casa mea?

Cassie se desprinsese din atingerea mamei ei în timp ce în gât îi pulsa durerea surdă care preceda întotdeauna câte o repriză de plâns.

– Cassie, hai s-o spunem pe-aia dreptă!

Anna o apucă strâns de mână pe Cassie și o ținutui cu privirea. Părea că renunțase la menajamente.

– Vreau să-mi spui sincer că ești fericită aici, chiar acum. Spune-mi că-i oferi aici o casă îmbietoare și sigură lui Birdie. Spune-mi că ai o viață chiar și în afara haosului de aici!

Cassie rămase cu gura căscată de uimire. Mama ei își păstra de obicei această latură de fiară a personalității ei ascunsă sub un strat de insinuări nu-prea-subtile și de înțepături pasiv-agresive. Cu siguranță atacul acesta nu era modul ei tipic de acțiune.

– M-ați adus la capătul răbdărilor, amândouă, dacă vrei să știi adevărul, continuă ea. Bobby e încăpățanată. Refuză chiar și să ia în considerare orice fel de cămin cu asistență medicală. Iar tu? Ei bine, stau trează ore întregi și mă frământ de mor cu gândul la cum te descurci cu toate aici. Când o femeie-și pierde soțul, indiferent de circumstanțe, trebuie să se afle în preajma familiei ca să se pună pe picioare. Eu vreau să te ajut, dar tu nu mă lași niciodată. Iar acum, iată ocazia perfectă să vă aduc pe tine și pe Bobby împreună ca să vă ajutați una pe cealaltă, și vreau să mă asigur că-mi iese.

– Practic, vrei să dai amândouă problemele tale deoparte laolaltă, ca să nu mai fie cazul să-ți faci atâtea griji în privința lor. De fapt, de asta ai venit aici, nu?

Cassie se ridică în picioare atât de rapid, încât scaunul duduie în urma ei în contact cu podeaua. Era nedreaptă față de mama ei, dar nu se putea abține. Emoțiile ei din perioada aceea oscilau între apatie și furie și nu mai lăsau loc pentru nimic altceva.

– Simt nevoia să ies la aer și Harvey trebuie scos la plimbare. Sunt sigură că lui Birdie i-ar face mare plăcere să stea puțin cu tine cât sunt plecată.

Se îndreptă cu pași apăsați spre ușa din spate și, deși vremea din acea primăvară era caldă, își puse pe ea paltonul lung de iarnă, care ascundea faptul că încă era îmbrăcată cu halatul de casă. Își îndesă picioarele în niște cizme, înșfăcă lesa lui Harvey și trânti ușa în urma ei.

Harvey, care nu era conștient de furia lui Cassie, țopăi și lătră fericit în timp ce ea-i prinse lesa de zgardă și ieșiră din curte. Încercă să-și limpezească gândurile în timp ce cățelul adulmeca printre copacii din fața casei.

Mama ei nu se înșela. Aici era înconjurată de amintiri. La început, după accident, casa o învăluia – oferindu-i siguranță și mângâiere. Dar în ultima vreme o senzație de sufocare, de captivitate, începuse să umbrească această alinare. La urma urmei, aceasta nu era casa ei adevărată; locuiseră aici doar șase luni înainte de accident. Compania lui Henry îl transferase temporar în Madison, Wisconsin, și era vorba doar pentru un an, așa că închiriaseră prima casă cu gard pe care o găsiseră, pentru Harvey. Odată cu transferul i se oferise și un bonus uriaș, iar la încheierea celui an plănuseră să se mute înapoi în Illinois și să-și cumpere o casă.

Visaseră ore întregi la acea casă. Ea-și dorea o fermă întinsă cu o casă veche, cu grajd și pomi fructiferi. Henry își dorea o cabană cu hambar din bârne de lemn și pădure. Dar accidentul schimbase totul. Din fericire, proprietarul înțeleghător îi permisesese să-și prelungească, de la o lună la alta, șederea după expirarea contractului inițial de închiriere pe un an.

Trecu de colțul casei și se uită lung la clădirea cu un singur nivel, din cărămidă. Anostă, era prea aproape de stradă și-i lipsea farmecul celorlalte case din jur. Nu rămăsese aici pentru că-i plăcea casa sau pentru că așa se simțea mai aproape de Henry. Rămăsese pentru că-i era mai ușor să mențină statu-quo-ul și să-și ducă fără tragere de inimă mai departe existența searbădă. Trezit, mâncat, avut grijă de Birdie, dormit și de la capăt.

Harvey trase de lesă, nerăbdător să se întoarcă în casă. Cassie o văzu pe Birdie cum îi aruncă o privire de la fereastra dormitorului ei. Fetița îi făcu încântată cu mâna, apoi dispăru; era reacția cea mai expresivă pe care Cassie o văzuse la ea de luni întregi.

Cât de mult se gândise la Birdie în timp ce se zbătea să reziste de la o zi la alta? Câte dintre deciziile ei se bazau pe lucrurile de care avea nevoie Birdie ca să se dezvolte, față de cele de care avea nevoie ea, Cassie, ca să supraviețuiască? Lui Cassie nu-i plăceau răspunsurile la acele întrebări, așa că de obicei evita să și le pună. Mama ei îi stricase socotelile în acest sens.

Intră în casă târșându-și picioarele; mama ei stătea încă în același loc, la masa din bucătărie. Se întoarse spre Cassie când aceasta intră și ridică mâinile.

– Jur, scumpo, nu i-am spus nicio vorbă lui Birdie, dar de îndată ce ai ieșit, a fugit la ea în cameră.

Cassie desfăcu lesa lui Harvey și-și lăsă haina în cuier.

– Nu-i nimic. Îi place să se joace acolo.
– Cass, nu se joacă. Își face bagajul. Probabil că ne-a auzit vorbind.

– Dar a...

Cassie ezită, pentru că nu voia să pună întrebarea.

Anna o privi cu milă.

– Nu, n-a vorbit cu mine.

Bineînțeles că nu vorbise. Tăcerea lui Birdie era încă un exemplu strălucit al eșecului ei ca părinte de-a o ajuta să depășească experiența accidentului și pierderea tatălui. Se așeză pe scaunul din fața Annei cu un aer abătut, simțindu-se înfrântă.

– Ce plan ai?

Anna prinse mâinile lui Cassie într-ale ei.

– Vreau să te ajut să-ți faci bagajul și să pleci. Să lași totul în urmă, fără să ai timp să te gândești sau să renunți la idee. Te ajut eu cu toate. Pe cuvânt că n-aș face asta dacă n-aș crede că e cel mai bine pentru tine. Știi că mă țin de capul tău de luni întregi să te muți înapoi.

– Acum ai pretextul perfect, încheie Cassie în locul ei.

– Acum Bobby a ta are nevoie de tine. Și cred că și tu ai nevoie de ea. Hai să strângem lucrurile esențiale. Hainele, cosmeticele și mâncarea care s-ar strica. O să vin înapoi cu tine când vei fi pregătită să iei lucrurile lui Henry.

– M-am ocupat deja de asta. Luna trecută, a venit mama lui Henry și m-a ajutat să mă uit printre hainele lui.

– O, bun, atunci un lucru s-a rezolvat, răspunse Anna, pe o voce cu o octavă mai sus.

Lui Cassie i se strecură în suflet sentimentul mult prea familiar de vinovăție.

– Îmi pare rău, mamă! Știu că te-ai oferit mai demult să mă ajuți. Atunci nu eram pregătită. Dar între timp am ajuns

la un punct în care nu mai puteam să respir cu ele atât de aproape. Trebuia să le scot din casă, iar Dottie s-a nimerit să vină în vizită chiar în acel moment.

Anna strânse din buze și o îmbrățișă pe Cassie.

– O, fetița mea scumpă!

Cassie își îmbrățișă, la rândul ei, mama și se lăsă cuprinsă de brațele acesteia, întocmai cum făcea când era mică. Simți niște furnicături neașteptate de ușurare pe pielea capului și suspină.

– Bine, mamă. Vin acasă.

Anna se dădu înapoi și schiță un zâmbet reținut.

– Așa va fi cel mai bine pentru toată lumea. Vei vedea, ezită ea, apoi continuă. Sincer, mă îngrijorează Bobby. Chiar dinainte de accident, e... altfel. Tu știi cum este ea. Tot timpul în mișcare, tot timpul cu treabă. Dar acum, o surprind de multe ori stând la masă, cu privirea pierdută de parcă s-ar afla altundeva, vorbind de una singură în ucraineană.

– Ce spune?

– Nu știu, răspunse Anna. De obicei nu vorbește cu mine când e în starea asta. De parcă ar fi atât de cufundată în amintiri, încât nu e conștientă de ce se întâmplă în jurul ei. Deunăzi, am întrebat-o la ce se gândește și, când mi-a răspuns, în cele din urmă, n-a spus decât „floarea-soarelui“.

– Poate se gândește la ce vrea să planteze în straturile de flori.

– Nu, bătu Anna din degete pe masă. N-a plantat niciodată floarea-soarelui. Mi-a spus întotdeauna că o-ntristează prea tare.

KATIA

Ucraina, septembrie 1929

– **V**reți și voi una, fetelor? întrebă unchiul Marko. Ținea în mână, plin de mândrie, lucrul lui cel mai de preț, singurul aparat foto din micul sat Soniașnikî. Lumina soarelui se reflecta în obiectiv și unchiul Marko scoase o batistă să-l lustruiască pentru a douăzecea oară în acea zi. Făcu un semn din cap către casă, pe care toți ceilalți o folosiseră ca fundal, dar privirea Katiei fu atrasă de pălăriile înclinate de floarea-soarelui din spatele lui. Strălucirea cerului albastru fără pic de nori încadra auriul petalelor de floarea-soarelui într-o combinație de culori atât de intensă și de fermecătoare, încât Katia simți o strângere de inimă.

– Deci?

Marko își îndesă batista la loc, în buzunar.

– Da! Dar aici, te rog, îi zise Katia și o apucă de mână pe sora ei mai mare. Haide, Alina! Mama voia să facem o fotografie împreună azi.

Alina întinse mâna și netezi câteva fire care-i ieșeau Katiei din coadă.

– Stai un pic, să-ți așez părul.